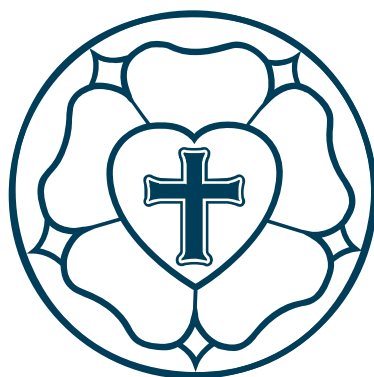

HISTORICKÝ
ATLAS

EVANJELICKEJ CIRKVI A. V.
NA SLOVENSKU

Vydal Transcius, a. s.

Vedecká rada

PhDr. Miloš Klátik, PhD.
generálny biskup Evanjelickej a. v. cirkvi
na Slovensku – predseda

členovia:

prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
doc. David Paul Daniel, M. Div., PhD.
doc. ThDr. Andrej Hajduk
doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc.
PhDr. Mojmír Benža, PhD.
Mgr. Rastislav Stanček

Redakčná rada

doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc.
– predsedníčka

členovia:

prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc.
doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.
PhDr. Mojmír Benža, PhD.
PhDr. Marián Damankoš, PhD.
Mgr. Juraj Majo, PhD.
Mgr. Milena Sokolová, PhD.

Autori tematického obsahu máp

PhDr. Mojmír Benža, PhD.
doc. David Paul Daniel, M. Div., PhD.
doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.
doc. PaedDr. Miloš Kovačka, CSc.
Mgr. Ivica Kravjanská
doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc.
Mgr. Juraj Majo, PhD.
Mgr. Ivica Paulovičová
Mgr. Milena Sokolová, PhD.
Mgr. Igor Zmeták, PhD.

Autori kartografického spracovania

doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.
doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc.
Mgr. Juraj Majo, PhD.

Autori úvodných textov

doc. PhDr. Miloslava Bodnárová, CSc.
PhDr. Marián Damankoš, PhD.
doc. David Paul Daniel, M. Div., PhD.
PhDr. Eva Kowalská, DrSc.
Mgr. Juraj Majo, PhD.
Mgr. Milena Sokolová, PhD.

Oponenti

Mgr. Ján Midriak, emeritný biskup
prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.
prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.
doc. Ing. Milan Hájek, PhD.

Jazyková redaktorka

Nadežda Kubányová

Obálka a grafická úprava:

Pavol Choma, Peter Dlhopolček

Odborná a technická spolupráca

Mgr. Vladimír Bačík, PhD.
Veronika Bartovicová
Mgr. Eva Dluhá
Darina Dzurická
Mgr. Valéria Fillová
Mgr. Ivana Gahérová
Mária Hodosyová
Alena Kadlečíková
Mgr. Ivana Madžová
doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.
Eva Predajnianska
Mgr. Vladimíra Tomášiková, PhD.

© Tranoscius, 2011

Vedecká redaktorka mapovej časti:
doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc.

Vedecký redaktor textovej časti:
PhDr. Mojmír Benža, PhD.

Vydanie atlasu finančne podporili:

Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Hoffnung für Osteuropa
Diakonisches Werk der evangelischen
Kirche in Württemberg e. V.

Jaroslav Baška
Miroslav Beblavý
Dušan Čaplovič

Ďakujeme!

Vydal Tranoscius, a. s., Liptovský Mikuláš, 2011
ISBN 978-80-7140-365-4
EAN 9788071403654

Obsah

Slovo na úvod	3
Úvod	9 – 11
1. kapitola – Od vystúpenia Martina Luthera po Žilinskú synodu (1517 – 1610)	
1.1 Osobnosti a centrá reformačných hnutí v Európe v 16. storočí	13 – 16
1.2 Náboženské pomery v Európe koncom 16. storočia	17
1.3 Ohlas reformácie M. Luthera v Uhorsku v 1. polovici 16. storočia	18
1.4 Šľachtické rody podporujúce reformáciu M. Luthera v Uhorsku	19
1.5 Evanjelické cirkevné zbory v Uhorsku vzniknuté v 16. storočí	20
1.6 Porady a synody evanjelikov v Uhorsku v 16. storočí	21
1.7 Formovanie seniorátov v evanjelickej cirkvi v Uhorsku v 2. polovici 16. storočia	22
1.8 Účastníci Žilinskej synody v Uhorsku r. 1610	23
1.9 Územná organizácia evanjelickej cirkvi v Uhorsku od r. 1610	24
1.10 Evanjelické školstvo v Uhorsku v 16. storočí	25
1.11 Tlačiarne v Uhorsku v 16. storočí	26
	27
2. kapitola – Od Žilinskej synody po Satmársky mier (1610 – 1711)	
2.1 Územná organizácia evanjelickej cirkvi v Uhorsku od r. 1614	29 – 32
2.2 Evanjelické cirkevné zbory v Uhorsku v 60. rokoch 17. storočia	33
2.3 Inštitucionálne zázemie protireformácie v Uhorsku	34
2.4 Kostoly odňaté evanjelikom v Uhorsku počas protireformácie	35
2.5 Perzekúcie evanjelikov v Uhorsku počas protireformácie	36
2.6 Artikulárne miesta a kostoly v Uhorsku po r. 1681	37
2.7 Územná organizácia evanjelickej cirkvi v Uhorsku od r. 1704	38
2.8 Územná organizácia evanjelickej cirkvi v Uhorsku od r. 1707	39
2.9 Evanjelické stredné školstvo v Uhorsku v 17. storočí	40
2.10 Miesta teologických štúdií evanjelikov z Uhorska v 17. storočí	41
2.11 Tlačiarne v Uhorsku v 1. polovici 17. storočia	42
	43
3. kapitola – Od Satmárskeho mieru po Tolerančný patent (1711 – 1781)	
3.1 Územná organizácia evanjelickej cirkvi v Uhorsku od r. 1734	45 – 47
3.2 Obce s evanjelickým farárom v Uhorsku r. 1773	48
3.3 Evanjelické cirkevné zbory v Uhorsku vzniknuté v 18. storočí	49
3.4 Evanjelické kostoly v Uhorsku postavené v 18. storočí	50
3.5 Evanjelické stredné školstvo v Uhorsku v 18. storočí	51
3.6 Miesta teologických štúdií evanjelikov z Uhorska v 18. storočí	52
3.7 Náboženská štruktúra obyvateľstva Uhorska r. 1782	53
3.8 Evanjelici v Uhorsku r. 1782	54
	55
4. kapitola – Od Tolerančného patentu po rozpad Rakúsko-Uhorska (1781 – 1918)	
4.1 – Od Tolerančného patentu po Protestantský patent (1781 – 1859)	
4.1.1 Evanjelické cirkevné zbory v Uhorsku r. 1808	59 – 57
4.1.2 Evanjelické cirkevné zbory v Uhorsku r. 1838	60
4.1.3 Bohoslužobný jazyk evanjelikov v Uhorsku r. 1838	61
4.1.4 Evanjelické stredné školstvo v Uhorsku r. 1838	62
4.1.5 Náboženská štruktúra obyvateľstva Uhorska r. 1851	63
4.1.6 Evanjelici v Uhorsku r. 1851	64
4.1.7 Územná organizácia evanjelickej cirkvi v Uhorsku v r. 1859 – 1867	65
4.1.8 Patentálne a autonomistické cirkevné zbory v r. 1859 – 1867	66
	67

	4.2 – Od Protestantského patentu po rozpad Rakúsko-Uhorska (1859 – 1918)	68 – 70
4.2.1	Náboženská štruktúra obyvateľstva Uhorska r. 1869	71
4.2.2	Evanjelici v Uhorsku r. 1869	72
4.2.3	Náboženská štruktúra obyvateľstva Uhorska r. 1880	73
4.2.4	Evanjelici v Uhorsku r. 1880	74
4.2.5	Národnostná štruktúra evanjelikov v Uhorsku r. 1880	75
4.2.6	Evanjelické cirkevné zbory v Uhorsku r. 1880	76
4.2.7	Bohoslužobný jazyk evanjelikov v Uhorsku r. 1880	77
4.2.8	Evanjelické cirkevné zbory v Uhorsku vzniknuté v 19. storočí	78
4.2.9	Územná organizácia evanjelickej cirkvi v Uhorsku od r. 1895	79
4.2.10	Náboženská štruktúra obyvateľstva Uhorska r. 1900	80
4.2.11	Evanjelici v Uhorsku r. 1900	81
4.2.12	Evanjelické stredné a vyššie školstvo v Uhorsku v 2. polovici 19. storočia	82
4.2.13	Miesta teologických štúdií evanjelikov z Uhorska v 19. storočí	83
4.2.14	Evanjelická diakonia v Uhorsku v 2. polovici 19. storočia	84
4.2.15	Rozpad Rakúsko-Uhorska a vznik nových štátov r. 1918	85
	5. kapitola – Od vzniku Česko-Slovenska po začiatok 21. storočia (1918 – 2010)	87 – 90
	5.1 – Od vzniku Česko-Slovenska po koniec druhej svetovej vojny (1918 – 1945)	
5.1.1	Vznik Česko-Slovenska r. 1918	91
5.1.2	Územná organizácia evanjelickej cirkvi na Slovensku od r. 1919	92
5.1.3	Náboženská štruktúra obyvateľstva Slovenska r. 1921	93
5.1.4	Evanjelici na Slovensku r. 1921	94
5.1.5	Evanjelické cirkevné zbory na Slovensku v 20. rokoch 20. storočia	95
5.1.6	Bohoslužobný jazyk evanjelikov na Slovensku v 20. rokoch 20. storočia	96
5.1.7	Spevníky používané evanjelikmi na Slovensku v 20. rokoch 20. storočia	97
5.1.8	Požiadavka na zriadenie maďarských seniorátov na Slovensku z r. 1926	98
5.1.9	Cudzí štátni príslušníci v duchovnej službe na Slovensku r. 1927	99
5.1.10	Požiadavka na zriadenie maďarských seniorátov na Slovensku z r. 1928	100
5.1.11	Náboženská štruktúra obyvateľstva Slovenska r. 1930	101
5.1.12	Evanjelici na Slovensku r. 1930	102
5.1.13	Požiadavka na zriadenie nemeckého dištriktu na Slovensku z r. 1936	103
5.1.14	Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku po územných zmenách v r. 1938	104
5.1.15	Územná organizácia evanjelickej cirkvi na Slovensku od r. 1939	105
5.1.16	Nemecká evanjelická cirkev a. v. na Slovensku v r. 1939 – 1945	106
5.1.17	Náboženská štruktúra obyvateľstva Slovenska r. 1940	107
5.1.18	Evanjelici na Slovensku r. 1940	108
5.1.19	Evanjelické kostoly na Slovensku postavené v 1. polovici 20. stor.	109
5.1.20	Evanjelické ľudové školstvo na Slovensku v 20. rokoch 20. storočia	110
5.1.21	Evanjelické stredné a vyššie školstvo na Slovensku po r. 1919	111
5.1.22	Evanjelická diakonia na Slovensku v 1. polovici 20. storočia	112
5.1.23	Evanjelická tlač na Slovensku v r. 1919 – 1939	113
	5.2 – Od konca druhej svetovej vojny po november 1989 (1945 – 1989)	114 – 117
5.2.1	Územná organizácia evanjelickej cirkvi na Slovensku od r. 1945	118
5.2.2	Reemigrácia zo zahraničia na Slovensko v r. 1945 – 1950	119
5.2.3	Osídlenie reemigrantov na Slovensko z r. 1945 – 1950	120
5.2.4	Dunajský, presídlenecký seniorát na Slovensku v r. 1948 – 1953	121
5.2.5	Náboženská štruktúra obyvateľstva Slovenska r. 1950	122
5.2.6	Evanjelici na Slovensku r. 1950	123

5.2.7	Územná organizácia evanjelickej cirkvi na Slovensku od r. 1953	124
5.2.8	Evanjelické cirkevné zbory na Slovensku r. 1955	125
5.2.9	Územná organizácia evanjelickej cirkvi na Slovensku od r. 1965	126
5.2.10	Evanjelické cirkevné zbory na Slovensku r. 1989	127
5.2.11	Ženy v duchovnej službe v evanjelickej cirkvi na Slovensku v r. 1955 – 1989	128

	5.3 – Od novembra 1989 po začiatok 21. storočia (1989 – 2010)	129 – 130
5.3.1	Náboženská štruktúra obyvateľstva Slovenska r. 1991	131
5.3.2	Evanjelici na Slovensku r. 1991	132
5.3.3	Evanjelické cirkevné zbory na Slovensku r. 1993	133
5.3.4	Sviatostné a požehňavajúce obrady v evanjelickej cirkvi na Slovensku r. 2010	134
5.3.5	Evanjelické cirkevné zbory na Slovensku r. 2010	135
5.3.6	Bohoslužobný jazyk evanjelikov na Slovensku r. 2008	136
5.3.7	Ženy v duchovnej službe v evanjelickej cirkvi na Slovensku r. 2008	137
5.3.8	Pravidelnosť konania evanjelických služieb Božích na Slovensku r. 2010	138
5.3.9	Evanjelické kostoly na Slovensku postavené po r. 1950	139
5.3.10	Evanjelické školstvo na Slovensku po r. 1990	140
5.3.11	Evanjelická diakonia na Slovensku po r. 1990	141
5.3.12	Evanjelická tlač na Slovensku po r. 1990	142
5.3.13	Evanjelické cirkevné zbory s webovou stránkou r. 2010	143
5.3.14	Zachránené evanjelické historické knižnice na Slovensku po r. 1990	144
5.3.15	Pamiatkovo chránené evanjelické kostoly na Slovensku r. 2010	145

	6. kapitola – Demografický obraz evanjelikov na Slovensku na začiatku 21. storočia	147 – 149
6.1	Náboženská štruktúra obyvateľstva Slovenska r. 2001	150
6.2	Evanjelici na Slovensku v r. 2001	151
6.3	Národnostná štruktúra evanjelikov na Slovensku r. 2001	152
6.4	Veková štruktúra evanjelikov na Slovensku r. 2001	153
6.5	Počet detí v evanjelickej rodine na Slovensku r. 2001	154
6.6	Rodinná štruktúra evanjelikov na Slovensku r. 2001	155
6.7	Vzdelanostná štruktúra evanjelikov na Slovensku r. 2001	156
6.8	Evanjelici so základným školským vzdelaním na Slovensku r. 2001	157
6.9	Evanjelici so stredoškolským vzdelaním na Slovensku r. 2001	158
6.10	Evanjelici s vysokoškolským vzdelaním na Slovensku r. 2001	159

	Zoznam prameňov a literatúry	160 – 174
	Autori atlasu	175

**Historický atlas Evanjelickej cirkvi a. v.
na Slovensku**
doc. RNDr. Dagmar Kusendová, CSc. a kolektív

**Vydalo vydavateľstvo Tranoscius,
Liptovský Mikuláš**
v roku 2011 ako svoju publikáciu č. 1801
Vydanie prvé, 176 strán

Zodpovedná redaktorka:
Daniela Hroncová-Faklová

Jazyková redaktorka:
Nadežda Kubányová

Obálka a grafická úprava:
Pavel Choma, Peter Dlhopolček

Tlač
Tlačiareň Nikara, Krupina

ISBN 978-80-7140-365-4
EAN 9788071403654